

Kdo je v elektrotechnice profesionál?

Ing. Bc. Milan Kubíček

V časopisu Elektro 12/2009 jste se mohli seznámit se zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů. Zkráceně je tento zákon označován jako zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání. V článku jsou vysvětleny pojmy, s nimiž zákon pracuje. Na konci článku jsou pak naznačeny otázky, které se nutně musí objevit, začne-li se někdo fundovaně zabývat vazbou uvedeného zákona na oblast elektrotechniky.

Nelze v této souvislosti nezmínit vyhlášku č. 50/1978 Sb. Všichni, kdo se pohybují v elektrotechnických profesích nebo řídí firmy vyvíjející činnost v oblasti elektrotechniky, tuto vyhlášku znají. Byli podle ní zkoušeni nebo sami zkoušeli jiné. Zastavme se proto u této vyhlášky.

Vydaly ji úřady fungující v době vzniku vyhlášky. Český úřad bezpečnosti práce a Český báňský úřad ji vydaly jako prováděcí předpis k zákonu č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce a zákonům dalším „z hlediska elektrotechniky nepodstatným“. Titul vyhlášky „o odborné způsobilosti v elektrotechnice“ hovoří jednoznačně. Jen a jen tato vyhláška stanoví, kdo je odborně způsobilý a kdo může tudíž pracovat v určitých profesích. V příloze č. 2 vyhlášky jsou vyjmenovány učební obory (včetně číselných kódů), jejichž absolvování je nutné, aby se zájemce o udělení statutu „pracovník znalý“ vůbec mohl ucházet. Kromě absolventů učebních oborů (tj. studia ukončeného výučním listem) se umožňuje ucházet se o status pracovníka znalého i absolventům středních a vysokých škol elektrotechnického zaměření.

Z právního hlediska v dané době je norma jistě správná a plně vyhovující. Svou dikcí odpovídá i duchu doby. Neustále odvolávání se na povinnosti „organizace“ a na „orgány Revolučního odborového hnutí“ to jen dokládá. Je ale také důkazem, že z pohledu současnosti je právní normou zastaralou a nevyhovující.

Dalším dokladem zastaralosti vyhlášky č. 50/1978 Sb. je její již zmíněná příloha č. 2. Stačí ji porovnat se soustavou oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání podle nařízení vlády č. 689/2004 Sb. Když bychom si počínali jako „právní puristé“, nesměl by v současnosti žádný z absolventů středních a vyšších odborných škol zkoušky podle § 5 a vyššího absolvovat! Jeho vzdělání není v souladu s vyhláškou č. 50/1978 Sb.

Tato vyhláška je totiž v rozporu už se základním zákonem našeho současného školství – se školským zákonem č. 561/2004 Sb. Ten je účinný od 1. ledna 2005, přičemž ně-

kteřá jeho ustanovení jsou průběžně aktualizována (např. o státní maturitě). Základní ustanovení, pojmy, druhy škol, způsoby ukončování studia na středních školách – to vše je v zákonu přesně dáno a od okamžiku účinnosti zákona to nebylo měněno.

Rozpory školského zákona a vyhlášky č. 50/1978 Sb. jsou na první pohled zřejmé. A tady je nutné se vrátit k zákonu č. 179/2006 Sb. Ten už patří k nové generaci právních norem, které respektují současnou ekonomickou a právní realitu.

V nadpisu tohoto článku je slovo profesionál. Asi každého napadne, že profesionál by měl být především odborník. A v té souvislosti musí být připomenuto, že má-li být někdo označen za odborníka, musí být jeho odbornost jednoznačně ověřena a zhodnocena. A písemně osvědčena. Dosud se tak děje podle zmiňované tři desetiletí staré a současné praxi nevyhovující vyhlášky.

Zkusme se však podívat na člověka pracujícího v určité profesi prizmatem trochu jiným. Je dotyčný profesionál? A je osvědčení podle vyhlášky č. 50/1978 Sb. také důkazem, že dotyčný je v dané oblasti opravdovým profesionálem?

Kdo je vůbec profesionál? Ve slovníku cizích slov se dočteme, že „profesionál je ten, kdo něco koná pro výdělek jako zaměstnání“. Najít v literatuře lze i výklad přídavného jména profesionální. Lze snad souhlasit s tím, že co je profesionální, postrádá procítěnost, je to jen výsledek řemeslný, bezduchý? Ano, i toto je možné se dočíst v literatuře. Je pravdou, že není daleko doba, kdy jsme všichni „věděli“, že v kanadsko-americké hokejové lize hrají „profesionálové“, a je to tudíž hokej „řemeslný a bezduchý“, zatímco jediný správný hokej nám mohou předvést jen amatéři ze „sbornej komandy“ spolu s našimi „amatéry“ z Dukly Jihlava.

Zanecháme-li pohledů do minulosti, být ne příliš vzdálené, nabízí se otázka: Co dál? A musíme si při tom uvědomit, že zmiňovaná „padesátka“ vznikla právě v době zjednodušeného pohledu na posuzování profesionalismu ve sportu. Je možné namítnout, že srovnání sportovních profesionálů a profesionálů v oblasti elektrotechniky kulhá. Připouštím, ale jen trochu. A v této souvislosti se autor tohoto článku odhodlává ke zveřejnění svého vlastního názoru. A ten říká, že každý, kdo o sobě chce tvrdit, že je elektrotechnik (elektrikář) a pracuje v dané oblasti, musí být profesionál. A to profesionál ve smyslu odborníka, který má za sebou:

- teoretickou přípravu a praktické zkušenosti,
- jen praktické zkušenosti získané dlouholetou praxí ve společnosti profesionálů spl-

ňujících požadavky uvedené v bodu a).

A nabíledni je otázka, jak posoudit, zda je dotyčný v daném oboru profesionálem na takové odborné úrovni, aby mohl samostatně v daném oboru pracovat. Laskavý čtenář jistě chápe, proč zde výslovně nehovoříme o obsluze elektrických zařízení, práci na nich pod napětím či v blízkosti částí pod napětím apod. Záměrně se vyhýbám členění na silnoproud a slaboproud. Vždyť i neodborně opravený televizor či rozhlasový přijímač mohou způsobit požár s fatálními následky.

Je tedy nutné jasně a přesně definovat toho, kdo smí při kontaktu s elektrickými zařízeními je jen ovládat, kdo je smí využívat laickým způsobem (např. na vysavači či televizoru stisknout tlačítko) a kdo může dělat něco víc. S jednoznačnou odpovědí, že se vlamují do otevřených dveří, protože toto řeší naprosto jasně vyhl. č. 50/1978 Sb., nesouhlasím. Přečteme-li si pozorně § 3 a § 4 vyhlášky, zjistíme, že každý zaměstnaný člověk musí projít nějakou formou školení, o kterém je potom vyhotoven písemný záznam. Každý zaměstnanec má v určitém slova smyslu vyhlášku č. 50/1978 Sb. Možná to zní absurdně, ale jak rozumět inzerátu „Přijmeme elektromechanika do údržby kolejových vozidel, vyhláška č. 50/1978 Sb. nutná“? Může se o tuto pracovní pozici ucházet vyučený kuchař, který je srozuměn s tím, že podstoupí nějaké školení a stane se pracovníkem seznámeným či poučeným ve smyslu § 3 a § 4 vyhlášky?

Ukazuje se, že lidé podávající takové inzeráty, nevědí, co činí. Jsou to pracovníci personálních útvarů firem, kteří vyhlášku č. 50/1978 Sb. možná nikdy ani neviděli. A co je horší, jejich nadřízeným je majitel firmy, často vzděláním právník či ekonom. A jak je to s jejich elektrotechnickou kvalifikací? Další otázka, na kterou vyhláška č. 50/1978 Sb. neumí dát odpověď.

Vratme se však k problému, kdo je v elektrotechnice profesionálem. Už dříve jsme v této souvislosti použili členění na dvě skupiny:

- lidé mající teoretickou průpravu na nějaké střední nebo vyšší odborné škole v oboru vzdělání elektrotechnického směru a navíc praxi v oboru,
- lidé nemající teoretickou průpravu na škole elektrotechnického směru, ale na škole s jiným technickým zaměřením a mají několi-kaletou (např. minimálně pětiletou) praxi.

A právě mezi osobami spadajícími do výše uvedeného odstavce b) lze hledat kandidáty na osvědčení o dílčí kvalifikaci podle zákona č. 179/2006 Sb. Tito lidé totiž také mohou splňovat definici profesionála, jak už o ni bylo pojednáno.

Shrňme na závěr základní charakteristiky profesionálů:

- profesionál je na rozdíl od amatérů zaměstnan na plný úvazek v dané profesi, toto zaměstnání mu poskytuje základní zdroj příjmů;
- profesionál ovládá specializovaný soubor vědomostí a dovedností, které jsou osvojeny v průběhu prodlouženého vzdělávání a tréninku;
- profesionalita předpokládá silnou motivaci nebo vědomí poslání jako základy pro výběr profesionální dráhy;
- profesionál využívá své znalosti a dovednosti v zájmu svého zaměstnavatele či klienta, a to nezávisle na osobních pocitech;
- profesionál předpokládá, že vztah se zaměstnavatelem (klientem) bude založen na vzájemné důvěře;
- profesionál obvykle vyžaduje autonomii při posuzování vlastních výkonů. Jestliže klient není uspokojen, profesionál připustí, aby k posouzení jeho výkonů byl přizván jiný profesionál – kolega v dané odbornosti.

Uvedený souhrn základních charakteristik, jež jsou vlastní profesionálům v různých oborech lidské činnosti, byl publikován již počátkem sedmdesátých let minulého století. Tedy nic nového. Autor tohoto článku si dovolil použít jako pomůcku knihu Radomíra

Havlíka a Jaroslava Koti Sociologie výchovy a školy.

Jak naložit s vyhláškou č. 50/1978 Sb. ve vazbě na zákon č. 179/2006 Sb? Názor autora tohoto článku je jasný – vyhlášku č. 50/1978 Sb. zrušit, a to co nejdříve (ještě v roce 2010). Zákon č. 179/2006 Sb. a hodnotící standardy schválené pro dílčí kvalifikace z oblasti elektrotechniky (viz Elektro č. 12/2009) využít jako jednu z možností, jak lidem umožnit poměrně rychle prokázat, že mají vědomosti a dovednosti, které je řadí mezi elektrotechnické profesionály.

Bude-li připravována náhrada za vyhlášku č. 50/1978 Sb., postačí pak už jen uvést, že odbornou způsobilost k vykonávání činností v oblasti elektrotechniky na profesionální úrovni lze ověřit buď podle nové vyhlášky, nebo podle hodnotících standardů pro dílčí kvalifikace – viz zákon č. 179/2006 Sb.

Domnívám se, že tato varianta „zbavení se“ vyhlášky č. 50/1978 Sb. se může zdát poněkud strohá, ale za zamyšlení stojí. Samozřejmě po dotažení nezbytných právních detailů. Je zřejmé, že zkouška podle zákona č. 179/2006 Sb. by mohla nahradit vyhlášku č. 50/1978 Sb. jen v některých částech. Proto je nutné uvažovat o posuzování odborné způsobilosti v oblasti elektrotechniky dvěma souběžnými normami. Vyhláška č. 50/1978 Sb. je však již neudržitelná. ☒

Nové vedení společnosti Schneider Electric, s. r. o.

Obchodní ředitelé jednotlivých divizí Schneider Electric CZ:

Petr Motýl – Technologie budov

Ivan Habovčík – IT (APC)

Marek Svatuška – Power

Vladimír Janypka – Průmyslová automatizace

Vladimír Tichý – Velkoobchody&Domovní elektroinstalace

(zcela vpravo generální ředitel **Olaf Körner**)

Česká pobočka Schneider Electric přešla od začátku letošního roku stejně jako všechna ostatní národní zastoupení tohoto globálního koncernu na novou organizační strukturu.

Společnost je nyní rozdělena do pěti divizí, přičemž každá má svého obchodního ředitele (viceprezidenta), zodpovědného za business. Změna souvisí s dokončením integrace firem, které koncern Schneider Electric v posledních pěti letech začlenil pod svá křídla.

„Cílem nového uspořádání je být blíže k zákazníkovi a nabídnout mu ještě kvalitnější služby. Zástupci jednotlivých divizí budou nyní moci svým klientům nabídnout komplexní paletu služeb a expertních řešení na míru. Zákazník si vybírá možnost spolupráce od základní nabídky produktů, přes jejich instalaci až po následnou technickou údržbu a servis,“ vysvětlil Olaf Körner, generální ředitel Schneider Electric CZ.

Francouzský koncern Schneider Electric patřil v posledních pěti letech k nejaktivnějším hráčům na poli významných světových akvizic. Skupina Schneider Electric postupně získala pod svá křídla společnosti APC (American Power Conversion), TAC, Pelco, Xantrex, Ritto, Merten a mnoho dalších významných firem z elektroenergetického oboru. Díky těmto akvizicím se koncern Schneider Electric stal světovou jedničkou v oblasti energetického managementu pro efektivní využití elektrické energie. Své služby a řešení nabízí širokému spektru oblastí, jako je průmysl, energetika a infrastruktura, datacentra a telekomunikace, technologie budov, rezidenční budovy. V České republice se podařilo integrační proces dokončit ještě v závěru roku 2009, kdy se APC začlenilo do organizační struktury Schneider Electric CZ.

(jk)

názvy, pojmy, zkratky

ATSC (Advanced Television Systems Committee)	americký standard pozemní digitální televize
CAT (Conditional Access Table)	tabulka podmíněného přístupu (vyhodnocování informací o podmíněném přístupu k programovým službám)
CI (Common Interface)	modul tvořící rozhraní mezi uživatelskou kartou (smart card) a přijímačem (zasune se do portu PCMCIA a vloží se do něj uživatelská karta)
DAB (Digital Audio Broadcasting)	systém navržený za účelem poskytování služeb přenosu velmi kvalitních audio programů a přenosu dat pro mobilní, přenosné a stacionární přijímače nebo pro šíření v kabelových sítích s využitím vysílačů pozemských (T-DAB) a družicových (S-DAB) ve frekvenčních pásmech VHF/UHF
diskrétní kosinová transformace	představuje jeden ze základních procesů komprese obrazu
DVB-CI (Digital Video Broadcasting Common Interface)	společné rozhraní DVB pro použití s podmíněným přístupem a dalšími aplikacemi
DVB-MC (Digital Video Broadcasting Microwave Cable)	rádiové systémy MVDS (Multichannel Video Distribution System) – využívají principy standardu DVB-C ve frekvenčních pásmech do 10 GHz
DVB-MS (Digital Video Broadcasting Microwave Satellite)	rádiové systémy MVDS (využívají principy standardu DVB-S ve frekvenčních pásmech nad 10 GHz)
DVB-S (Digital Video Broadcasting Satellite)	standard digitálního vysílání přenášeného satelitní cestou
ERP (Effective Radiated Power)	efektivní vyzářený výkon
HDTV (High Definition Television)	televize s vysokou rozlišovací schopností
SFN (Single Frequency Network)	jednofrekvenční síť
vnitřní ochlazovny (ve smyslu vyhlášky č. 135/2004 Sb.)	prostory vybavené sprchou, vanou (alternativně i bazénem) tvořící příslušenství sauny, umístěné uvnitř budovy a sloužící k ochlazení osob absolvujících proceduru saunování; na tento prostor obvykle navazuje prostor pro odpočinek
vodič vedení, fázový vodič (v síti AC), krajní vodič (v síti DC)	podle normy vodič, který je v normálním provozu pod napětím a je schopen podílet se na přenosu nebo rozvodu elektrické energie, není to však nulový nebo střední vodič